

Sygn. akt I ACa 1291/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jerzy Bess
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek (spr.) SSA Zbigniew Ducki
Protokolant:	st. sekr. sądowy Beata Zaczyk

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2018 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa B. Ś. (1)

przeciwko (...) S.A. V. (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 4 lipca 2017 r. sygn. akt I C 173/16

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.350 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Zbigniew Ducki SSA Jerzy Bess SSA Grzegorz Krężolek

Sygn. akt I ACa 1291/17

UZASADNIENIE

W częściowym uwzględnieniu żądania powoda B. Ś. (1), domagającego się przyznania od ubezpieczyciela sprawcy wypadku komunikacyjnego, (...) SA - V. (...) w W., zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wywołaną jego następstwami, Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, wyrokiem z dnia 4 lipca 2017r.:

- zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 10 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 14 stycznia 2016r [pkt I],

- w pozostałym zakresie powództwo oddalił [pkt II],

- nakazał ściągnąć od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu kwotę 500 złotych , tytułem opłaty od zasądzonego roszczenia , której B. Ś. (1) nie miał obowiązku ponosić [pkt III] oraz

- koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie zniósł [pkt IV sentencji wyroku]

Sąd I instancji ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

B. Ś. (1) od wczesnych lat dzieciństwa pozostawał w leczeniu.

Od początku lat dziewięćdziesiątych zeszłego wieku zaczął mieć problemy z nerkami. W 1995 r. poddany został pierwszym dializom.

W 2003 r. przebył zabieg przeszczepienia nerki . Po zabiegu pozostawał w stałej kontroli w Klinice (...) w K..

W dniu 28 sierpnia 2014 r. S., ubezpieczony u strony pozwanej P. K., nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki F. (...) o nr rej. (...) 09, nie dostosował prędkości jazdy do warunków panujących na drodze , nie zachował szczególnej ostrożności i po rozpoczęciu wykonania manewru wyprzedzania kolumny jadących przed nim samochodów, powrócił na swój pas ruchu, gdzie w wyniku gwałtownego hamowania stracił panowanie nad kierowanym pojazdem i zjechał na przeciwny pas ruchu, doprowadzając do czołowo boczego zderzenia z prawidłowo jadącym samochodem osobowym marki P. o nr rej. (...), kierowanym przez powoda.

W wyniku wypadku B. Ś. (1) doznał złamania ściany oczodołu prawego, złamania kości nosa z przemieszczeniem, złamania kości zatoki szczękowej prawej z przemieszczeniem, rany tłuczonej okolicy oczodołu prawego wstrząśnienia siatkówki oka prawego, złamania trzonu mostka z przemieszczeniem korowym, stłuczenia klatki piersiowej. Obrażenia te naruszyły prawidłowe funkcjonowanie czynności narządu ciała uszkodzonego na okres trwający dłużej niż 7 dni.

Postępowanie karne wobec P. K. o powyższy czyn, stanowiący przestępstwo z art. 177 § 1 k.k. zostało warunkowo umorzone wyrokiem Sądu Rejonowego wN. T. z dnia 20 kwietnia 2015 r., sygn. akt II K 121/15.

Z miejsca wypadku B. Ś. (1) został przewieziony do Szpitala (...) w Z., gdzie przebywał w dniach 28 – 29 sierpnia 2014 r. z rozpoznaniem: złamania czaszki i kości twarzoczaszki oraz rany tłuczonej oczodołu prawego. Następnie został przeniesiony na oddział ortopedyczny i przebywał tam w okresie od 29 sierpnia do 2 września 2014 r. z rozpoznaniem: złamania oczodołu prawego typu „blow out”, złamania kości nosa, złamania zatoki szczękowej prawej z przemieszczeniem, krwiaka zatoki szczękowej prawej, rany tłuczonej oczodołu prawego, złamania trzonu mostka oraz stłuczenia klatki piersiowej.

Po opuszczeniu szpitala powód kontynuował leczenie w trybie ambulatoryjnym. W dniach 5 września 2014 r. i 30 października 2014 r. był konsultowany w Poradni (...) Urazowo-Ortopedycznej Szpitala w Z., a w dniach 23 września 2014 r. i 16 października 2014 r. w poradni neurologicznej.

W okresie od 9 września 2014 r. do listopada 2014 r. pozostawał w leczeniu psychiatrycznym, w związku z rozpoznaniem: stresu pourazowego u osoby z chorobą nadciśnieniową i wcześniejszymi przeżyciami adaptacyjnymi związanymi z operacją przeszczepienia nerki w 2003 r. , w warunkach dominacji lęku, depresji, zaburzeń snu, uporczywych ruminacji tematycznie związanych z wypadkiem, poczuciem winy, potrzebą izolacji, trudności komunikacji nawet z członkami rodziny . Zażywał leki: D. N. i S.. Leczenie psychiatryczne wznowił 13 października 2015 r.

W okresie od 3 do 9 października 2014 r. przebywał w Klinice (...) w K. z rozpoznaniem: białkomocz uporczywy. Ponownie hospitalizowany był tam w okresie od 5 do 18 listopada 2014 r. z rozpoznaniem: odrzucenie humoralne

przeszczepionej nerki. Z tego powodu zastosowano intensywne leczenie przeciw odrzutowe, uzyskując poprawę stanu tego narządu. Później, po 25 września 2015r, ponownie objęto poszkodowanego hemodializami.

Z dalszej części ustaleń wynika, powód w dacie wypadku miał 38 lat. . Utrzymuje się z renty w kwocie ok. 750 zł miesięcznie, a nadto korzysta z pomocy matki z którą mieszka razem w P.. Przed wypadkiem dorabiał sobie pracując w wypożyczalni sprzętu narciarskiego prowadzonej przez jego brata.

Obecnie ma okresowo bóle prawej połowy twarzy, szczególnie na zmianę pogody oraz pieczenie prawego oka. Nie przyjmuje leków w związku z urazami doznanymi w wypadku. Zażywa jedynie leki na nadciśnienie.

Pozostaje w leczeniu dializami na które jeździ 3 razy w tygodniu do N.. Jedynie sporadycznie jeździ samochodem i tylko w ciągu dnia, gdyż ma lęki przez jazdą w nocy i przed światłami innych samochodów, które go osłepiają.

Na skutek wypadku doznał złamania rozprężającego oczodołu prawego, kości nosa, rany tłuczonej okolicy prawego łuku brwiowego. Jego trwałe uszczerbek na zdrowiu, wynikający z tych obrażeń wynosi 6%. Po urazie u powoda wystąpiły dolegliwości bólowe o znacznym natężeniu i stopniowo wycofywały się. Obecnie jest zdrowy, nie wymaga dalszego leczenia, nie wymagał i nie wymaga pomocy osób trzecich. Nie należy spodziewać się pogorszenia jego stanu zdrowia w przyszłości.

Na skutek następstw wypadku nie doszło do uszkodzenia przeszczepionej nerki. Opisane wyżej pogorszenie jej stanu i związane z tym aktualnie prowadzone leczenie B. Ś. (1) pozostaje bez związku z wypadkiem z dnia 28 sierpnia 2014r.

W jego wyniku powód doznał stresu pourazowego.

Negatywne doświadczenia związane ze stanem zdrowia sprzed zdarzenia drogowego, połączone z obrażeniami jakich doznał w czasie jego przebiegu spowodowały dezintegrację już naruszonego systemu obronnego organizmu. Reakcja B. Ś. (1) obejmowała intensywny strach i przerażenie. Przeżywał on ponadto natrętne wspomnienia z wypadku. Spowodowało to spadek aktywności i zainteresowań oraz zanizoną zdolność przeżywania emocji. Prowadziło następnie do tego, że zaczął mieć problemy w codziennym funkcjonowaniu. Unikał kontaktów z innymi, co prowadziło do pogorszenia relacji w zakresie rodziny i w odniesieniu do innych osób. Nadal w związku z tym wymaga leczenia farmakologicznego i intensywnej psychoterapii. Nie jest pewne czy u powoda pomimo, jego kontynuacji traumatyczny uraz i następstwa z nim związane nie będą miały tendencji do ujawniania się w formie wspomnień i schematów zachowania aż do końca życia.

Pismem z dnia 9 grudnia 2015 r. – doręczonym ubezpieczycielowi sprawcy wypadku w dniu 14 grudnia 2015 r., B. Ś. (1) zgłosił szkodę, domagając się zapłaty kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

W postępowaniu likwidacyjnym zakład ubezpieczeń wypłacił pokrzywdzonemu ogółem 15 000 złotych, odmawiając żądaniu w pozostałym zakresie.

Rozważania prawne Sąd I instancji rozpoczął od wskazania podstawy normatywnej odpowiedzialności ubezpieczyciela sprawcy wypadku, wobec powoda, której ten, co do zasady, nie kwestionował, podnosząc, że jej zakres odpowiada zakresowi odpowiedzialności samego sprawcy wypadku, P. K..

Następnie, odwołując się do ukształtowanych przez orzecznictwo sądowe wniosków dotyczących wykładni m art. 445 §1 kc i dokonując ich konfrontacji z ustalonymi w sprawie faktami, opisującymi zakres negatywnych przeżyć psychicznych, które były udziałem powoda w związku z konsekwencjami zdrowotnymi wypadku uznał, że kwotą właściwie realizującą kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia w jego przypadku będzie suma 25 000 złotych.

Sąd argumentował, iż na skutek wypadku B. Ś. (1) doznał:

złamania rozprężającego oczodołu prawego, złamania kości nosa, rany tłuczonej okolicy prawego łuku brwiowego. po urazie u powoda wystąpiły dolegliwości bólowe o znacznym natężeniu. Leczenie tych urazów trwało 6 tygodni.

Jednocześnie rozpoznano u niego zespół stresu pourazowego (...). Zasób negatywnych doświadczeń spowodował, że stres przeżyty w trakcie wypadku i jego następstwa spowodowały dezintegrację już naruszonego systemu obronnego organizmu powoda.

Reakcja pokrzywdzonego obejmowała intensywny strach i przerażenie. Przeżywał on natrętne wspomnienia z wypadku. Nastąpił spadek aktywności i zainteresowań oraz zaniżenie zdolności przeżywania emocji. Prowadziło to do problemów w codziennym funkcjonowaniu.

Powód zaczął unikać kontaktów z innymi co spowodowało pogorszenie relacji w zakresie rodziny i innych osób. Nadal wymaga dalszego leczenia farmakologicznego i intensywnej psychoterapii.

Oceniając zakres należnego powodowi świadczenia kompensacyjnego, Sąd uwzględniał także okoliczności wpływające ograniczająco na zakres jego rozmiarów jak to , że nie wymagał opieki osób trzecich, a obecnie jest fizycznie zdrowy , a nie ma podstaw do tego aby oczekiwać pogorszenia jego stanu zdrowia w przyszłości.

Sąd Okręgowy zaznaczył również, że w wyniku wypadku nie doznał urazu przeszczepionej nerki , a fakt, że później przeszczep został odrzucony, nie miał związku z wypadkiem. Ponadto zespół stresu pourazowego nie wynika tylko z faktu uczestnictwa w wypadku, ale jest związany z innymi licznymi przeżyciami powoda, które nie mają związku ze zdarzeniem z dnia 28 sierpnia 2014 r.

Uwzględnivszy , że dotąd powód otrzymał od strony przeciwnej , tytułem kompensaty krzywdy, sumę 15 000 zł , w ocenie Sądu należna jest mu suma uzupełniająca, w wymiarze 10 000 zł.

Odnosząc się do żądania odsetek od przyznanego świadczenia uzupełniającego , Sąd ocenił , iż trafnym jest postulat B. Ś. (1) , aby początkowym terminem ich naliczenia był 14 stycznia 2016r.

Wtedy to pozwanemu ubezpieczycielowi upływał okres 30 dni na zlikwidowanie szkody. Już wówczas można było określić ostatecznie granice krzywdy , która była , pozostając w związku z następstwami wypadku , jego udziałem.

Rozstrzygając o kosztach procesu i wzajemnie je pomiędzy stronami znosząc , Sąd wskazał , że chociaż powództwo zostało uwzględnione jedynie w części to jednak okazało się uzasadnione co do zasady. Także charakter sprawy przemawiał za takim rozstrzygnięciem, dla którego podstawą była norma art. 100 kpc

Ściągnięcie od strony pozwanej , na mocy art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 100 k.p.c., na rzecz Skarbu Państwa części opłaty od pozwu było następstwem skali , w jakiej B. Ś. (1) wykazał swoje roszczenie.

Apelację od tego wyroku złożyła tylko strona pozwana , obejmując jej zakresem punkty I ; co do kwoty przekraczającej 3 000 złotych wraz z odsetkami od niej; oraz III i IV jego sentencji.

We wniosku środka odwoławczego postulowała taką zmianę zaskarżonej części rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego , w ramach której na rzecz powoda zostanie zasądzona [dodatkowa] kwota 3 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 14 stycznia 2016r , w pozostałym zakresie powództwo zostanie oddalone, a powód obciążony kosztami procesu oraz postępowania apelacyjnego należnymi skarżącej.

Apelacja została oparta na następujących zarzutach :

a/ naruszenia prawa procesowego, w sposób mający dla treści orzeczenia istotne znaczenie , a to art. 233 §1 kpc , poprzez wadliwą , dowolną ,a nie swobodną ocenę opinii biegłego z zakresu chirurgii twarzowo - szczękowej , co doprowadziło do nieoprawnego określenia wymiaru świadczenia kooperacyjnego na kwotę 25 000 złotych mimo , że aktualnie negatywne następstwa niemajątkowe obrażeń, jakich powód doznał w wypadku , ustały ,

b/ naruszenia prawa materialnego , normy art. 445 §1 kc , pod postacią nieprawidłowej jej wykładni , w następstwie której , wbrew ustalonym w sprawie faktom, wskazującym na rzeczywisty rozmiar krzywdy B. Ś. (1), Sąd I instancji

uznał , że właściwą kwota zadośćuczynienia jest 25 000 złotych, a wymiar świadczenia dodatkowego z tego tytułu powinien wynosić 10 000 złotych.

Zdaniem apelującego zakładu ubezpieczeń właściwie funkcję zadośćuczynienia wypełnia łącznie suma 18 000 złotych . W konsekwencji świadczenie dodatkowe nie powinno zostać przyznane powodowi w kwocie wyższej aniżeli 3 000 złotych.

Odpowiadając na apelację B. Ś. (2) domagał się jej oddalenia , jako pozbawionej usprawiedliwionych podstaw oraz obciążenia strony przeciwnej kosztami postępowania przed Sądem II instancji.

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy strony pozwanej nie jest uzasadniony i podlega oddaleniu.

Rozpoczynając jego ocenę od zarzutu procesowego przypomnieć należy,

odwołując się do utrwalonego i podzielanego przez skład Sądu Apelacyjnego rozstrzygającego sprawę , stanowiska Sądu Najwyższego , wypracowanego na tle wykładni art. 233 §1 kpc , iż jego skuteczne postawienie wymaga od strony wykazania na czym , w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów polegała nieprawidłowość postępowania Sądu, w zakresie ich oceny i poczynionych na jej podstawie ustaleń.

W szczególności strona ma wykazać dlaczego obdarzenie jednych dowodów wiarygodnością czy uznanie, w odróżnieniu od innych, szczególnego ich znaczenia dla dokonanych ustaleń , nie da się pogodzić z regułami doświadczenia życiowego i [lub] zasadami logicznego rozumowania , czy też przewidzianymi przez procedurę regułami dowodzenia.

Nie oparcie stawianego zarzutu na tych zasadach , wyklucza uznanie go za usprawiedliwiony, pozostając dowolną , nie doniosłą z tego punktu widzenia polemiką oceną i ustaleniami Sądu niższej instancji.

/ por. w tej materii , wyrażające podobne stanowisko , powołane tylko przykładowo, orzeczenia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001, sygn. IV CKN 970/00 i z 6 lipca 2005 , sygn. III CK 3/05 , obydwie powołane za zbiorem Lex/

Ponadto nie można tracić z pola widzenia również , że swobodna ocena dowodów stanowi jeden z podstawowych elementów składających się na jurysdykcyjną kompetencję Sądu , który dowody bezpośrednio przeprowadza.

Ma to m. in. i takie następstwo , że nawet w sytuacji w której z treści dowodów można, w zakresie ustaleń , wyprowadzić równie logiczne , chociaż przeciwne do przyjętych przez Sąd I instancji wnioski , to zarzut naruszenia normy art. 233 §1 kpc , pomimo to , nie zostanie uznany za usprawiedliwiony.

Dopóty , dopóki ocena przeprowadzona przez Sąd ocena mieści się w granicach wyznaczonych przez tę normę procesową i nie doznały naruszenia wskazane tam jej kryteria , Sąd Odwoławczy obowiązany jest ocenę tę , a co za tym idzie także wnioski z niej wynikające dla ustaleń faktycznych , aprobować .

To , w jaki sposób skarżący argumentuje stawiany zarzut , daje podstawę do przyjęcia , iż motywy te ograniczają się i wyczerpują w przeciwstawieniu ocenie Sądu i wynikającym z jej wniosków ustaleniom, własną wersję tak oceny jak i ustaleń , w świetle których przyznanie powodowi dodatkowej kwoty 10 000 zadośćuczynienia nie jest prawidłowe.

Już tylko z tych przyczyn , skoro zakład ubezpieczeń nie wskazuje dlaczego ocena poszczególnych dowodów dokonana przez Sąd Okręgowy nie jest poprawna w, świetle kryteriów wymienionych w art. 233 §1 kpc , tak motywowany zarzut nie może zostać uznany za trafny.

Zatem na marginesie jedynie należy zwrócić uwagę , że rozważając zakres oraz czas trwania krzywdy po stronie B. Ś. Sąd Okręgowy uczynił wnioski opinii biegłego z zakresu chirurgii szczękowo – twarzowej tylko jednym z elementów swojej oceny.

Dlatego tak eksponowane przez stronę apelującą, w ramach weryfikowanego zarzutu , podobnie jak zarzutu prawno - materialnego, określenie przez tego biegłego trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda na 6 % , w odniesieniu następstw uszkodzenia twarzy w wypadku nie może być skuteczną podstawą do podważenia wniosków Sądu, wyznaczających rozmiar ilościowy uznanego za należne świadczenia.

Oto bowiem zakład ubezpieczeń w zupełności pomija to, co dla skali krzywdy powoda wynika z wniosków [niekwestionowanej w sprawie] opinii biegłego psychiatry wskazujących , że powód doznał stresu pourazowego , nadal wymaga psychoterapii i nie jest pewne czy negatywne następstwa w jego psychice powiązane z konsekwencjami wypadku nie ujawnia się również w przyszłości , pozostając obecne w niej do końca jego życia.

Odpierając z podanych przyczyn ten zarzut stwierdzić zatem trzeba , że ustalenia Sądu I instancji będące następstwem poprawnej oceny zgromadzonych dowodów , poczynione zostały prawidłowo i zostają przyjęte przez Sąd Apelacyjny za własne.

Nie ma też racji strona pozwana stawiając zarzut naruszenia prawa materialnego.

Określenie tego, jaka kwota właściwie realizuje funkcję kompensacyjną zadośćuczynienia ,w konkretnej , rozstrzyganej przez Sąd sprawie, zostało pozostawione uznaniu sędziowskiemu , mającemu być opartym na rozważeniu wszystkich istotnych z punktu widzenia rozmiaru krzywdy powoda faktów.

Sąd Okręgowy obowiązkowi temu podołał albowiem dokonał takiej oceny o czy świadczy bardzo szeroki redakcyjnie wywód , zawarty w części uzasadnienia wyroku , poświęconej temu zagadnieniu.

Doprowadził on w konkluzji do określenia należnej pokrzywdzonemu sumy na poziomie 25 000 złotych.

Z zasadnością argumentów tego wyводу, strona skarżąca nie podejmuje w ramach omawianego zarzutu rzeczowej krytyki , poprzestając na stwierdzeniu , iż należne zadośćuczynienie powinno być określone na umiarkowanym poziomie.

Polemizując z oceną Sądu w tym zakresie i odwołując się [ponownie] przede wszystkim do rozmiaru trwałego uszczerbku na zdrowiu poszkodowanego , określonego przez biegłego z zakresu chirurgii , uznaje , że właściwą kwotą zadośćuczynienia byłaby kwota łączna 18 000 złotych.

Nie wyjaśnia przy tym bliżej dlaczego , w warunkach faktycznych odnoszących się do B. Ś., akurat taka suma realizuje właściwie kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia.

Po wtóre należy zaakcentować , że oddanie przez ustawodawcę tej oceny Sądowi ma także i to następstwo , że w ramach kontroli instancyjnej , korekta wielkości świadczenia tego rodzaju może nastąpić jedynie wyjątkowo.

Wtedy, gdy kwota przyznana pokrzywdzonemu , w sposób oczywisty nie odpowiada wymaganiu pojęcia „ odpowiedniej sumy „ , którą posługują się wszystkie przepisy dotyczące zadośćuczynienia, w tym art. 445 §1 in princ. kc .

Może to mieć miejsce, gdy kwota ta jest rażąco zawyżona lub zaniżona. Tylko wówczas można zasadnie mówić o tym , że Sąd niższej instancji określając wymiar tego świadczenia , postąpił w sposób dowolny, a nie w granicach dopuszczonego ustawą uznania , tym samym naruszył prawo materialne poprzez błąd subsumpcji.

Taka wyjątkowa sytuacja w rozstrzyganej sprawie nie miała miejsca.

Szczególnie, biorąc pod uwagę ustalone okoliczności, dotyczące skali cierpienia powoda oraz tego, że proces leczenia w zakresie usuwania urazów natury psychicznej nie jest jeszcze zakończony, a tak eksponowana przez zakład ubezpieczeń skala trwałego uszczerbku na zdrowiu jest tylko jednym z wielu elementów określających łącznie zakres tego, z natury niewymiernego, uszczerbku.

Z podanych przyczyn, w uznaniu apelacji za niezasadną, Sąd Apelacyjny orzekł o jej oddaleniu, na podstawie art. 385 kpc w zw z art. 445 § 1 kc,.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego była norma art. 98 §1 i 3 kpc w zw z art. 108 §1 i 391 §1 kpc i wynikająca z niej, dla wzajemnego rozliczenia stron z tego tytułu, zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

Kwota należna B. Ś. (1), pozostając pochodną wartości przedmiotu zaskarżenia oraz tego, iż był w postępowaniu profesjonalnie zastępowany przez radcę prawnego, została ustalona na podstawie §2 pkt 4 w zw z §10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MS, w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 25 października 2015r [DzU z 2015 poz. 1804 ze zm].

SSA Grzegorz Krężolek SSA Jerzy Bess SSA Zbigniew Ducki